

دایرة المعارف

گیاهان دارویی

به همراه داروهای گیاهی

دکتر حوادکر معلی

سرشناسه: کرمعلی، جواد ۱۳۴۸ -
 عنوان و نام پدیدآور: دایره المعارف گیاهان دارویی به همراه داروهای گیاهی / مولف
 جواد کرمعلی
 مشخصات نشر: قم: آوای زیستن، ۱۳۹۵
 مشخصات ظاهری: ۳۳۲ ص.
 وضعیت فهرست نویسی: قیفا
 یادداشت: کتابخانه
 موضوع: گیاهان دارویی - دایره المعارف ها
 موضوع: داروهای گیاهی
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۲۵۳۵ ک/۱۳۴۸۵
 رده بندی دیویی: ۶۱۵/۳۲۰۳
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۵۱۴۴۲

دایره المعارف گیاهان دارویی به همراه داروهای گیاهی

- ♦ نویسنده دکتر جواد کرمعلی
- ♦ ناشر آوای زیستن
- ♦ چاپ و لیتوگرافی شریعت
- ♦ سال و نوبت چاپ اول ۱۳۹۵
- ♦ تیراژ ۵۰۰
- ♦ قطع وزیری
- ♦ طراح و صفحه آراء گرافیک خراسان
- ♦ شابک ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۲۴-۲۲-۶

قیمت: ۳۲۰۰۰ تومان

مرکز پخش:

قم: خیابان فاطمی، کوچه ۱۳ پلاک ۷. تلفن: ۰۲۵۳۷۸۳۶۶۹۲
 ساری، احمدی: ۰۹۱۱۱۵۸۲۸۵۴
 گیلان، پورا بر اهیم: ۰۹۱۱۳۴۲۴۵۷۳
 شیراز، راد: ۰۹۱۷۳۰۰۶۶۹۶

فهرست

۲۶	گیاهان دارویی
۲۹	طبقه بندی گیاهان دارویی
۳۹	آب تره
۴۱	آب قاشقی
۴۲	آسرولا
۴۲	آقطی سیاه
۴۷	آنگوزه
۴۸	آگار
۴۹	ارزنک کوهی

۵۰	آلتادین
۵۱	آلیوم اس
۵۱	آلیکوم سی
۵۲	آنتوم
۵۳	آنژیو پارس
۵۳	آوین
۵۶	اسپ
۵۸	افسنطین
۵۹	اسطوخودوس
۵۹	اقاقیا
۶۱	انجبار
۶۲	انجدان رومی
۶۳	انقیه
۶۴	اکالپتوس
۶۴	اگیر ترکی
۶۵	استویا (گیاه)
۶۶	اسفناج
۶۷	اسپیره
۶۷	اسپینال زد
۶۷	اندیو
۶۸	انو کسولون

۷۰	اکیهرب
۷۱	بابا آدم
۷۳	بابونه رومی
۷۴	بادام زمینی
۷۵	بادام هندی
۷۸	النگی
۸۰	بامیه
۸۱	برگه بو
۸۲	بَقَم
۸۳	بلادر
۸۳	بَنَفشه
۸۵	بَنه
۹۱	به
۹۳	به لیمو
۹۴	بوته قطران
۹۵	بولدو
۹۶	بومادران
۱۰۰	بید مجنون
۱۰۱	بادرشیو
۱۰۱	بادرنجبویه
۱۰۲	بادنجان (سرده)

۱۰۳	بار هنگ
۱۰۵	باقلا
۱۰۶	بهمن بیج
۱۰۶	بیخ
۱۰۷	برن (بودر)
۱۰۸	برجاسف
۱۱۰	برجوتیدی
۱۱۰	بب ک
۱۱۳	پای خر
۱۱۴	پروانش
۱۱۶	پر پهن
۱۱۹	پسته کوهی
۱۱۹	پنجه شیطان
۱۱۹	پنج انگشت
۱۲۱	پنیر باد
۱۲۲	پنیر ک
۱۲۲	پنیر ک صحرائی
۱۲۴	پونه
۱۲۵	پونه کوهی
۱۲۷	پیه
۱۲۷	ترانکیوال

۱۲۸	تره
۱۲۸	ترنجبین
۱۲۹	ترخون
۱۳۰	تاج الملوک (گیاه)
۱۳۱	تابه بوئیا
۱۳۲	تابه بوئیا ایمیتی کینوسا
۱۳۲	تباکوی کوهی
۱۳۲	تاتوره
۱۳۸	توسیان
۱۳۸	توسیگل
۱۳۹	تیمیان
۱۴۰	جعفری (گیاه)
۱۴۰	جینسنگ
۱۴۲	جمبو
۱۴۳	جینکو گل
۱۴۴	جوز هندی
۱۴۴	جک فروت
۱۴۵	چای ترش
۱۴۶	چای سرد
۱۴۷	چای کوهی
۱۴۸	چچم

۱۴۸	حشیش
۱۵۱	حنا
۱۵۳	خار انگبین
۱۵۴	خار مریم
۱۵۵	خار مقدس
۱۵۵	خار شر
۱۵۷	خاکشیر
۱۵۹	ختمی
۱۵۹	خار خسک
۱۶۱	خزنه
۱۶۱	خشخاش
۱۶۲	دارواش
۱۶۳	دارچین
۱۶۵	درخت تاقوک
۱۶۶	درخت لوز
۱۶۷	جینگو بیلوبا
۱۷۱	در گلیس
۱۷۱	دیل سان
۱۷۲	دم نوش
۱۷۲	رازک
۱۷۳	رومارون

۱۷۵	ریواس
۱۸۰	رزمارى (دارو)
۱۸۰	رزمارى (پماد)
۱۸۱	رومارن
۱۸۳	رگلیس
۱۸۴	رسان
۱۸۴	رسمران
۱۹۰	زردچوبه
۱۹۲	زنجبیل
۱۹۵	زوفاف
۱۹۵	زیتوما
۱۹۶	ژینگو
۲۰۰	سامبیکاس
۲۰۱	سپادیل
۲۰۱	سُمر
۲۰۲	سنبل خطایی
۲۰۴	سذاب
۲۰۴	سریش
۲۰۶	سرخارگل
۲۰۹	سنبل الطیب
۲۱۰	سنجد

۲۱۱	سورنجان
۲۱۲	سپستان
۲۱۳	سیاه‌دانه
۲۱۳	سیب زمینی ترش
۲۱۴	سیر
۲۱۸	سنک
۲۱۹	سیرخرس
۲۲۰	شیرین‌بین
۲۲۷	شاه‌تره
۲۲۷	شَقَاقِل
۲۲۸	شَلَعَم
۲۳۶	شَب‌یار
۲۴۰	شلم (گیاه)
۲۴۰	شَبَلِيلَه
۲۴۲	شَوید
۲۴۲	شیسو
۲۴۶	شاه‌آفسر
۲۴۷	شاییزک
۲۴۸	شاهی (سبزی)
۲۴۸	شاه‌دانه
۲۵۰	شیرافزا

۲۵۲		عاقِر قَرَحَا
۲۵۲		عَرُوسِکِ پِشْتِ پَرْدَه
۲۵۴		عِصَارَه نَخْلِ ارِه‌ای
۲۵۵		عِطَرِ دَرْمَانِی
۲۵۷		عَلْفِ هَفْتِ بِنْد
۲۵۷		غَنَاب
۲۵۹		عِصَارَه هِسْتَه دَارابی
۲۶۱		غَاسَو
۲۶۱		فِیتو کَلَد
۲۶۳		فَرَنَجْمُشْک
۲۶۴		فَلْفَلِ تَنَد
۲۶۵		فَلْفَلِ سَفِید (و سیاه)
۲۶۶		فَلْفَلِ سیاه
۲۶۷		قاصِدِک
۲۷۰		کاسَنِی
۲۷۱		کافور
۲۷۲		کاهو
۲۷۳		کاپِسیسین
۲۷۶		کاکوتی
۲۷۷		کتیرا
۲۷۹		کَلَمِ مُرداب

۲۷۹	کَبر
۲۸۱	کلم بروکسل
۲۸۱	کلم بروکلی
۲۸۲	کنگر فرنگی
۲۸۴	کوماتسونا
۲۸۴	کمه کشیش
۲۸۵	کمر
۲۸۷	کُنڈر
۲۸۹	کوشاد
۲۸۹	کارمیناتیف
۲۹۰	کارمینت
۲۹۱	کالاندولا
۲۹۲	کالندیت ای
۲۹۲	کامیل
۲۹۳	کراتاگل
۲۹۴	گریپ واتر
۲۹۴	گارسین
۲۹۶	گارلت
۲۹۷	گارلی کاپ
۲۹۹	گارلیک
۳۰۱	گاسترولان

۳۰۲		گاوزبان
۳۰۴		گزرخ
۳۰۷		گشنیز
۳۰۹		گل مینا
۳۱۰		گل کبوتر
۳۱۱		گل گندم
۳۱۱		گلرنگ
۳۱۴		گلنا
۳۱۵		گلپر
۳۱۷		گوتوکولا (نیل)
۳۱۷		گون
۳۱۹		گون کتیرا
۳۱۹		گیاه خردل
۳۲۰		گل ماهور
۳۲۰		گاسترولیت
۳۲۱		گزنه
۳۲۲		گل آفتاب گردان
۳۲۳		گل کتانی
۳۲۳		لاواندولا
۳۲۳		لپه
۳۲۴		لیورگل

۳۲۶	لیکوفار
۳۲۷	مليسان
۳۲۷	ماش
۳۲۸	مارى جوانا
۳۳۵	گل ماهور
۳۳۵	ماى مرز
۳۳۶	مرز
۳۳۶	مرو تلخ پون كوهى
۳۳۷	مر
۳۳۷	مریم گلى
۳۳۹	مصطكى
۳۴۰	مورت
۳۴۳	موسير
۳۴۴	متازين
۳۴۵	منستروگل
۳۴۶	میخك صديپر
۳۴۸	میر توپلكس
۳۴۹	نعنا
۳۵۱	نعناى فلفلى
۳۵۱	نوراگل
۳۵۳	ویتاگنوس

تَسْتَرَن ۳۵۳

هل سبز ۳۵۴

هل سیاه ۳۵۴

هلیله سیاه ۳۵۵

هربالا کس ۳۵۵

همیشه بهار (گل) ۳۵۶

هویج ۳۵۷

هتارانه ابل ۳۵۸

واسابی ۳۵۸

والک کوهی ۳۵۹

وسمه ۳۵۹

www.ketab.ir

فهرست داروهای گیاهی

آگنرگل.....	۳۶۳
آلیکوم.....	۳۶۳
آلیوم.....	۳۶۴
آلتادین.....	۳۶۵
آلتی.....	۳۶۵
آنت.....	۳۶۶
آنتی دیابیک.....	۳۶۶
آنتی میگرن.....	۳۶۷
آفرودیت.....	۳۶۷
آلفا هیدروکسی اسید آردن.....	۳۶۸
تی تری اویل آردن.....	۳۶۸
آوی پکت.....	۳۶۹
بابونه.....	۳۶۹
ضد جوش باریجه.....	۳۷۰
بلادومد.....	۳۷۰
بران.....	۳۷۱
برونکو تیدی.....	۳۷۲
کالندیت-ای.....	۳۷۲
کالاندولا.....	۳۷۳
کاپکس.....	۳۷۳

۳۷۳		کاپسیان
۳۷۴		کارامین
۳۷۴		کاراوی میکسچر
۳۷۵		کارمینتایف
۳۷۵		کارمینت
۳۷۶		سی. لاکس
۳۷۷		سی.ام
۳۷۷		سی.مول
۳۷۸		کراتاگل
۳۷۸		کراتاگل
۳۷۹		کراتاویل
۳۷۹		کراتونیک-اس
۳۸۰		سینابایل
۳۸۰		دنتول
۳۸۱		درماتین
۳۸۱		دیلسون
۳۸۲		بخور اکالیتوس دینه
۳۸۲		پورد بخور دینه
۳۸۳		دیورتیک
۳۸۳		دی رگلیس
۳۸۴		ارگل

۳۸۴		اکی هرب
۳۸۵		اکی نامد
۳۸۵		انو کسولون
۳۸۶		اکالیتوس (باریج اسانس)
۳۸۶		فنلین
۳۸۷		گاربت
۳۸۷		گارلک
۳۸۸		گارلی کر
۳۸۹		کارسین
۳۹۰		گاسترولان
۳۹۰		گاسترو دین
۳۹۱		کاسترولیت
۳۹۱		جنرال تونیک
۳۹۲		ژرانیوم
۳۹۲		جن جی تون
۳۹۳		جینکو تیدی
۳۹۳		جینکو گل
۳۹۴		جینگومد
۳۹۴		جین سین
۳۹۵		بخور اکالیتوس گل دارو
۳۹۵		گل گریپ ET

۳۹۶		گریپ واتر
۳۹۶		هریلاکس
۳۹۷		هایپران
۳۹۸		بخور اکالپتوس ایران دارو ک
۳۹۸		پودر اکالپتوس ایران دارو ک
۳۹۹		ایرالو کس E
۳۹۹		کامبا
۴۰۰		امیلا
۴۰۰		کامی سر
۴۰۰		کامودرما
۴۰۱		ضد لک لاوند
۴۰۱		لاگزار یسین
۴۰۲		لیکوفار
۴۰۳		لیور گل ۷۰
۴۰۳		لیوومارین
۴۰۴		لو مکس
۴۰۴		لویرتیدی (لویر یسین)
۴۰۴		ام جی
۴۰۵		متول مایع
۴۰۵		ماسو مینت
۴۰۶		ماتریکا

۴۰۷	مليسان
۴۰۷	متتا
۴۰۷	ممتازين
۴۰۸	ميتاژل
۴۰۸	موسيليوم
۴۰۹	مايكو
۴۰۹	ميرنكس
۴۱۰	ميرتوپلكس
۴۱۰	نوروگل
۴۱۱	اولئاكرات
۴۱۱	پاسى پى
۴۱۲	پرفوران
۴۱۳	پرسىكا
۴۱۳	فيتوكلد
۴۱۴	پلاتاژل
۴۱۴	پروستاتان
۴۱۵	پسيليوم
۴۱۵	پسيليوم موسيلوئيد
۴۱۶	پيجيوم آفريكانوم
۴۱۶	رها
۴۱۷	رازين

۴۱۷.....	رگلیس معطر
۴۱۸.....	رزمارى
۴۱۸.....	رگلیسیدین
۴۱۹.....	سامیلاکس
۴۲۰.....	سنکل
۴۲۰.....	سدامین
۴۲۱.....	سنگل
۴۲۱.....	سنالین
۴۲۲.....	سنالین ۷/۵
۴۲۳.....	سنا مد
۴۲۴.....	شیر افزا
۴۲۴.....	شیرینوش
۴۲۵.....	سیلیامد
۴۲۵.....	سوپر مینت
۴۲۶.....	تانا میگرن
۴۲۶.....	تیم آرتا
۴۲۷.....	تیمکس
۴۲۷.....	تیمیان
۴۲۸.....	توسیان
۴۲۸.....	توسی گل
۴۲۹.....	توسی وین

۴۲۹ اورتان

۴۲۹ اورتیدین

۴۳۰ والریک

۴۳۰ والی فلور

۴۳۱ والرین

۴۳۱ ویتا کوس

۴۳۲ زینوما

www.ketab.ir

گیاهان دارویی

گیاهان دارویی گیاهانی هستند که یک یا برخی از اندام‌های آنها حاوی ماده مؤثره است. این ماده که کمتر از ۱٪ وزن خشک گیاه را تشکیل می‌دهد، دارای خواص دارویی مؤثر بر موجودات زنده است. همچنین کاشت، داشت و برداشت این گیاهان به منظور استفاده از ماده مؤثره آنها انجام می‌گیرد.

اثر بخشی: توضیح خواص درمانی زیره و شوید در نسخه عربی (پیرامون ۱۳۳۴ م.) از کتاب «ماتر بالدیکا» از نوشته‌های دیوسکورید.

برخی معتقد به خواص درمانی برای گیاهان دارویی نیستند یا اینکه در مورد آن اظهار تردید می‌کنند. بیشتر مردم به هنگام بیماری به داروهای شیمیایی روی می‌آورند. از این رو در اینجا سؤالی مطرح می‌گردد که آیا داروهای گیاهی بهترند یا داروهای شیمیایی؟

۱- تردید در مورد اثر بخشی گیاهان دارویی: از آنجا ناشی می‌گردد که نحوه آماده‌سازی داروهای گیاهی و تحویل آنها به مردم، نحو صحیح انجام نمی‌گیرد؛ در نتیجه خواص درمانی گیاه از بین رفته یا ضعیف می‌گردد که این امر موجب عدم تأثیر گیاه در درمان بیماری می‌گردد. از مواد دارویی که باعث کاهش اثر بخشی گیاه می‌گردد:

- * کشت در زمینی که از نظر مواد خاص مورد نیاز گیاه، دچار کمبود باشد.
- * عدم مبارزه صحیح با آفات و بیماریهای گیاهان دارویی کشت شده که اغلب موجب کاهش مواد مؤثر گیاه یا تغییر نسبت ترکیبات مفید گیاه می‌گردند.

* رعایت نکردن زمان مناسب برداشت (برحسب وضعیت هوا و ساعات روز)

* خشک کردن گیاه در شرایط نامناسب (از نظر درجه حرارت، مدت زمان خشک کردن یا سرعت خشک کردن و ...)

* عدم نگهداری صحیح و بسته‌بندی مناسب (فرار بودن برخی ترکیبات، آلودگی گیاه برداشت شده به قارچ یا باکتری و ...)

* غلبه دارویی (برخی از اوقات به عمد یا غیر عمدی، گیاهی به عنوان گیاه دیگر به صرف داشتن ظاهر مشابه فروخته می‌شود و این مسأله علاوه بر اینکه در سطح کره گری - به فراوانی - اتفاق می‌افتد، گاهی در حد جنس گیاه نیز صورت می‌گیرد.

۲- داروهای شیمیایی از برخی جهات نسبت به داروهای گیاهی برتری دارند؛ ولی مصرف طولانی یا در برخی موارد مصرف مقطعی این داروها ممکن است عوارض جانبی برجای گذارد و حتی ممکن است از خود بیماری نیز خطرناک‌تر باشد. همچنین استفاده مداوم، بی‌مریه و نادرست داروهای شیمیایی ممکن است باعث مقاوم شدن عامل بیماری‌ها در مقابل این نوع داروها شود؛ در نتیجه بیماران باید به سوی آنتی بیوتیک‌ها و داروهای قوی‌تری که هر روز با نامهای جدید ارائه می‌گردند، روی آورند.

روش تهیه برخی از اشکال مصرفی داروهای گیاهی:

* دم کرده: مقدار تعیین شده از پودر گیاه را، در مقدار معینی از آب جوش ریخته و به بهم می‌زنند. بعد روی ظرف را پوشانده و به مدت ۱۵-۳۰ دقیقه صبر می‌کنند سپس آن را صاف می‌کنند.

* جوشانده:

۱. جوشانده ملایم: مقدار معینی از گیاه خردشده را با ۴/۱ لیتر آب جوش مخلوط کرده، آن را کمی می‌جوشانند. سپس آن را از حرارت دور کرده، صبر می‌کنند تا دم بکشد. سپس آن را صاف می‌کنند؛

۲. جوشانده معمولی: تفاوت آن با جوشانده ملایم در افزایش زمان جوشش است.

* خیسانده: این شکل برای مواد مؤثری که در اثر حرارت از بین می‌روند، توصیه می‌شود. باغ تهیه خیسانده سرد، مقدار مشخصی از پودر گیاه را در حجم معینی آب ریخته، در ظرف را ۶ الی ۱۲ ساعت می‌بندند. سپس محتویات ظرف را صاف می‌کنند.^۱

۱. ولاک-ژان و استودولا-ژیری - گیاهان دارویی - ترجمه ساعد زمان - انتشارات ققنوس
 ۱۳۷۶-؛ صمصام شریعت، هادی و معطر، فریبرز - درمان با گیاه - انتشارات مشعل ۱۳۷۶-؛
 رجحان - محمد صادق - دارو درمان گیاهی - انتشارات علوی ۱۳۷۸-؛ صمصام شریعت، هادی -
 پرورش و تکثیر گیاهان دارویی - انتشارات مانی ۱۳۷۴.